

***Om Luftens fartyg, Thord K:son Ångström, Albert
Bonniers Förlag 1919, inledning:***

Som flod och ebb hava kulturriktningar trängt fram men åter dragit sig tillbaka. Frågan är då om del liv vi nu leva, det specifikt europeiska, huruvida även det är mera än en ansats, mera universell måhända, mera mäktig, men likväl blott en ansats, som, då ebban inträder, skall lämna världen överhöljd med skrot och rost, minnen från en svunnen industrialism.

Så kan och får det dock icke vara. Denna gång är det säkerligen annorlunda. Nu äro nya skapande krafter i verksamhet, som jorden aldrig förr skådat. Nu besitter mänskligheten förutsättningar till ett nytt skede av utvecklingen.

Tack vare det senaste århundradets nya, andliga och materiella samfärdsel har icke blott vår verksamhet bragts att pulsera i raskare tempo, utan mänskligheten har även genom denna större rörlighet utvecklats till en alltmer fullkomlig organism. Den moderna samfärdseltekniken har i viss mening skapat ett slags allestädes närvaro för individer med likartade förutsättningar. Kulturvärlden bildar numera ett enda stort rum inom vilket var och en kan erhålla snart sagt vilken önskad förbindelse som helst.

Förr var mänskligheten löst sammanfogad, med få andliga och materiella intressen gemensamma; först nu börjar den antaga samma form, som varje enskild individ besitter: den antager formen av en enda jättelik människa med förstånd och känsla, vilja och medvetet handlande.

Denna gång är det icke heller en enda individ, en enda dynasti, en enda kult eller ras som fullföljer vårt öde. Den mänskliga tanken har börjat omspanna jorden med ett kollektivt medvetande, en kollektiv vilja, större och mäktigare än individer och städer och kungariken och folk, ett medvetande och en vilja till vilka vi alla bidra, över vilka ingen kan göra sig till herre.

Samfärdsmedlen utgöra den stora världsorganismens pulsådorr, post, telegraf, telefon, press o. s. v. dess nervsystem. Hela vår nuvarande moderna livsform beror i eminent grad av dessa kulturkrafter. Om någon av dem skadas eller förstöres kunna följderna bliva katastrofartade: samhällskroppens sönderfall, återfall i barbari.

Ju snabbare och intimare samfärdseln är, dess kraftigare undanröjas de skrankor som skilja folken. Så skola dessa i kommande tid fogas samman vart och ett efter sin art och sitt väsen, icke efter boningsort, härkomst eller språk.

I framtiden då vi på en eller två dagar skola nå från vilken punkt som helst på jordklotet till varje annan, både kan och måste världen varda en enda stat.

Det hjälper icke att mänskligheten, erinrande sig vackra gamla traditioner, röstar emot en sådan utveckling: de andar man framsvurit blir man icke åter kvitt. Alla de oerhörda samfärdsmedel, som människan under det sistförflutna århundradet skapat sig, verka nu självständigt vidare efter sin egen lag och tvingar den motspänstiga mänskligheten samman.

Denna organisatoriska enhetlighet skall och måste komma, och det är törhända överflödigt att vilja påskynda densamma, ty, vi måste alla fullborda vår tillvaros kretslopp efter eviga oböjliga lagar; Men människan kan göra just det omöjliga: hon kan förstå och älska denna utveckling - därför kan hon också frivilligt och med skapande kraft fullkomna den nödvändighet, som allt annat måste underkasta sig uteslutande under trycket av ett obönhörligt tvång.